

ئىستای كوردستان، كېشمە كېشى چىنايەتى و ئەگەرى ۋاپاەرىنى جەماوەرى

مۇئەييەد ئەحمەد

قۇناغئىكى رېگوزەر (ئىنتىقالى) بدەم كە لە ئازارى ۱۹۹۱ ۋە دەسپىدەكات ۋ يەك دووسالېك ئەخايەنى. لەم دەورىەدا ھېشتا دەسەلاتەى ناسيوناليزم ۋ حزبەكانى بە سەر كۆمەلگای كوردستاندا بە تەۋاۋى يەكلا نەبوەتەۋە ۋ كېشمەكېش بەردەۋامە ۋ ئەتوانم بۆلېم مۆركى ئەم قۇناغە بە حاكميەتى ناسيوناليزمەۋە ديارە ۋ بە ئېستاشيەۋە.

ھەلچوونى سىاسى خەلكى كوردستان لە ئازارى ۱۹۹۱ ۋ لە جەرگەيدا سەرھەلدان ۋ چالاك بوونى ئاشكراۋ ۋ كۆمەلایەتيانەى بزوتنەۋەى كۆمۇنىستى ۋ رېڭخراۋەكانيان ۋ شورا كرێكاربەكان ۋ شورا جەماۋەرەكان بووە ھۆى ئەۋەى كە پروبەرۋوبونەۋەيەكى سىاسى ۋ كۆمەلایەتى دياريكراۋ بېتە ئاراۋە لە كوردستاندا. ئەم پروبەرۋوبونەۋەيە لە واقعدا كېشمەكېشى دوو بزوتنەۋەى كۆمەلایەتى بوو، كە لە لاىەك شوراكان ۋ رېڭخراۋە كۆمۇنىستەكان ۋ چالاكەۋانى يەكسانى ۋ ئازادى بوو، ۋ بە ھەمووى ۋەك جەمسەرى ھىزى كۆمۇنيزم لە كۆمەلگەدا خۆى دەنۈاند، ۋ لە لاىەكى ترەۋە ناسيۇناليزمى كورد بوو بە خۆى ۋ حزب ۋ ھيزە چەكدارەكانى. ھەر بۆيە لەم دەورىەدا دوو بزوتنەۋەى كۆمەلایەتى؛ ناسيوناليزم ۋ كۆمۇنيزم لە كېشمە كېشدا بوون لەسەر ديارىكردنى چارەنووسى سىاسى ۋ كۆمەلایەتى كۆمەلگای كوردستان كە بۆ ماۋەيەكى يەك دوو سالە بەردەۋام بوو ۋە مۆركى خۇيدا لە تەۋاۋى قۇناغى تازەى كۆمەلگا ۋ پەيوەندى چينەكان ۋ تەرازووى ھىزى نيوانيان.

ئەم كېشمە كېشە كارىگەرى لە زۆر بواردا دانا ۋ پيوسىتى بە ليكۆلېنەۋە ۋ باسى ھەمەلایەنە ھەيە بەلآم ئەۋەى كە ليترەدا زياتر ئەمەۋېت جەختى لەسەر بکەم، كارىگەرى ئەم كېشمە كېشە چينايتيە ۋ ئەم قۇناغە رېگۇزارىيە لەسەر خەسەلەتە بناغەيى ۋ چىنايەتيەكانى حاكميەتى ناسيوناليزمى كورد لە كوردستاندا.

ناسيوناليزم ھەر لە سەرتاۋە ۋەك بزوتنەۋەيەكى كۆمەلایەتى ۋ سىاسى بۆرژۋازى نەك ھەر خەسلەتى بورژۋازيانەى خۆى ۋ بەرگرى كردنى لە بەرژۋەنديەكانى سەرمايە ۋ سەرمايدارى بەرجەستە كردۆتەۋە بەلكو لە جەنگيەكى دېندانەدا دۆژمنكارى بئ ئەملاۋئەۋلاى خۆى پىادە كردوۋە لە بەرامبەر پرۆليتارىاي كوردستان ۋ بزوتنەۋەى كۆمۇنىستى ۋ خەباتى پۇژانەى كرىكاران ۋ زەحمەتكىشاندا. ھەر زوو نەزىر عومەر ۋ بەكر عەلى تىپۇر كرد ۋ پېشتريش ھيرشى بردە سەر شوراكان ۋ مەقەرەكانى «رەۋتى كۆمۇنىست» ۋ كەۋتە دوژمنكارى ۋ پىلانگېرى بەرامبەر يەكېەتى بېكاران ۋ دواتريش كۇنترۇلى نەقابە كرېكارىەكانى كرد ۋ رېگەى لە دروستكردنى سەنديكاي سەربەخۇ گرت ...ھتە. ئەمە جگە لەۋەى كە بە بئ ھىچ سەلكردەنەۋەيك ھەزارانيان لە پۇلەكانى خەلكى كرێكار ۋ زەحمەتكېش ۋ نەدارى كۆمەلگای كوردستان پەۋانەى جەنگەكانى ناوخۆيى خۇيان كرد ۋ دايانن بە كوشت لە پىناۋى ئەۋەى ئەم يا ئەۋ ھىزى ميليشيايى كۇنترۇلى كوردستان بكات.

گەر لە ئىستادا ۋ پاش ۲۹ سال سەيرىكى ميديا ۋ گوتارى سىاسى ۋ ئايدىۋولۇژياى زالى ناسيوناليزمى كورد بکەين ئەيىنين كە نىشانەكانى ئەم قۇناغە رېگوزەرەى ھېشتا لە خۇدا ھەلگرتوۋە، ۋ لە سەر بنەماى بەرژۋندە چىنايەتيەكانى بۆرژۋازى كوردستان لە ئەمرۇدا ۋ لە دريژەى دۆژمنكاريدا بەرامبەر چىنى كرېكار بەررەھميان ئەھييتەۋە. ميديا ۋ گفتوگۆ ۋ گوتارى سىاسى زالى ناسيۇناليزم لە كوردستاندا يا باسى ئەم قۇناغە رېگوزەرە ناكات ۋ قروقەپى لئ ئەكات يا لە پۋانگەى سىاسى چىنايتى بورژۋازيانەى خۇيانەۋە ئەيشيۋېتن.

كەم ميديا ۋ گوتارى سىاسى ۋلاتانى جيھان ھەيە، ئەۋەندەى ميديا ۋ گوتارى بۆرژا ناسيوناليزمى كورد بژاركرايېت لە بەكارھينانى ھەر دەرېرېتېك ۋ ھەر ۋوشەيک ۋ كۇنسيتېتېك كە باس لە سوشىاليزم ۋ كۆمۇنيزم ۋ رۇلى ئازادىخۋازانەى چىنى كرېكار بكات، ۋ باس لە بەھا ئازادىخۋاز ۋ يەكسانىخۋازيەكانى بزوتنەۋەى ئەم چينە ۋ پرۆليتارىاي سۆشاليست بكات. يا ړونتەر بليېم، كەم دەسەلآنداريەتى ۋ پەۋتە سىاسيەكانى بورژاۋوزى ھەن ئەۋەندەى ئەمان توانييتېيان جىنۇسايدى كەلتورى پۇشنىيرى سۆشاليستيان كرديت لە كۆمەلگەدا. ئەم دژە سۆشالييزم بوونە تراديسيۋنى بە ناو «خۇمالى» كوردى نيە ئەمە جەنگى ھوشيارانەى بۆرژاۋازى جيھانى ۋ تايبەقەندى بورژوا ناسيۇناليزمى كوردە بە دژى چىنى كرېكار ۋ نەداران ۋ بەشىكە لە پىداۋيستە سىاسى ۋ فكريەكانى ئەم چينە سەرۋەرەى كوردستان ۋ دەسەلآتە سىاسيەكەى ۋ بەبئ ئەمە كارى نارۋات.

نەك ھەر كرىكاران ۋەك چىنئىكى كۆمەلایەتى ۋ خاۋەنى ئەلتەرنەتيفئىكى سىاسى ۋ كۆمەلایەتى باس ناكريّت ۋ بە داپراۋ لە كارەكتەرە ئېنترناسيوناليست ۋ جيھانيەكەى وئىنا ئەكرېت لە ئاۋھەۋاى سىاسى ۋ فيكرى زالى ناو كوردستاندا، بەلكو حاشا لە ھەبوۋنىشى ئەكرېت. لە باشترين حالەتدا ۋەك تۆيژيېك كە موۋچەى ئەبېردېت ۋ كارى نيە ۋ نارازيە نىشان ئەدرئ ۋ وئىنا ئەكرېت. لە پۋانگەى ناسيۇنالېستەكانى كوردستانەۋە چىنى كرېكار ئەتۋانى تەنھا ۋ تەنھا بە ناۋى نەتەۋە ۋ ئىسلام ۋ فرۇشيارى ئازادى كالآكەيەۋە، كە

ھىزى كارىەتى، ھەبوۋنى كۆمەلآيەتى ھەبېت ۋ ھىچى تر. ۋاتە كۇنسېپتى ھىزى چىنايتى سۆشالييزم بە بەردەۋام ئەسړيْتەۋە لە زەينى كۆمەلگەدا تا پېركيتەۋە بە ئايدىۋولۇژياى ناسيوناليزم ۋ ئىسلاميزم ۋ ليبراليزم، ۋ ئەمەش ھەر ئەزمۋنى بورژۋازى جيھانى نيە كە ھيزە سىاسيەكانى بورژۋازى «خۇمالى» لاساييان بکەنەۋە بەلكو ئەزمۋنى ھەمان ئەم ھيزە سىاسيانە خۇشيانە ۋ بە تايبەتى ناسيۇناليزمى كورد كە لە شەپدا بوۋە ۋبەردەۋامېشە لەم شەپە لە بەرامبەر چىنى كرېكار ۋ سۆشاليست ۋ كۆمۇنىستەكانى كومەلگای كوردستان.

قەيرانى رژىمى سىاسى ناسيوناليزم ۋ رەخنەى سۆشاليستى

ئەمرۆ ئەم رژىمە لە قەيرانئىكى توندوتىژى سىاسى دايە ۋ تەنانت خەرىكە ۋەك قەۋارەيەكى سىاسى ئەبئ بە دوو ئيدارە يا ړوونتەر بليېم دوو ئىمارەت، ۋ لە ژيېر ساىيە ئەم حوكمرانىەدا زۆربەى زۆرى جەماۋەر لەۋپەرى فەلاكەتى ئابۋوردايە ۋ بە ھىلاك چۈۋە. ھەرۋەھا تەۋژمى ئەم قەيرانە كۆمەلآيەتيە ۋ پەرەسەندنى ناكۆكيەكانى ناو خودى ئەم رژىمە سىاسيە خانۋادەيى ۋ ميليشيايە لەۋە زياترە كە بتۋانىرئ بە ئاسانى ۋ تەنھا بە سەركۈت ړابگىريت. بە كورتى، ۋھەر ۋەك لينېن ئەلى «دەسەلآنداران ناتۋانن ۋەك جاران حوكم بکەن» ۋ خەللكى ھەژار ۋ نارازېش «نايەنەۋيْت ۋەك جاران بژيْن». ئەمە بۆ خۆى لايەنەكانى باردۆخىكى شورشگيرانە نىشان ئەدەن ۋ لەگەل ھەر پلەيەكى بەر چاۋ لە پەرەسەندنى ئامادەيە سىاسى ۋ رېڭخراويەكانى چىنى كرېكار ۋ نەداران ئەيكۇرېت بۆ قەيرانىكى شۇرشگيرانە ۋ ھەنگاۋنان بەرەۋ ئەنجامدانى شۆرش ۋ ئالۋگۇرى رېشەيى.

لەم ھەلۋمەرچەى ئىستای كوردستاندا، نە ھاۋارى «نىشتمان» ۋ«نىشتمان پەرۋەرى» بۆرژوا ناسيوناليستى كورد ۋ ئىنتليجنسياهكى ئەتۋانى گۇنېيستى ئەۋتۆى ھەبئ لەناۋ رېزى ھەژاران ۋ نەداراندا، ۋ نە خەلگكەرایی ناسيونالسيتى ۋوردە بورژۋازى كارىگەرى ئەۋتۋى ئەيېت لەسەريان. ئاشكرابە قەتيس بوونى كرىكاران ۋ زەحمەتكېشانيش لە چۋارچىۋەى نارەزاىيەتى دەرېرېن لەبەرამبەر گەندەلى ۋ دەسەلآنداريەتى ميليشيايى ۋ موۋچەېرېن كاربان مەيسەر ناكات ۋ ئاكسيۇنى پەرژوبلآۋىشيان ناتۋانئ كارىگەر بىت لە بەرامبەر ئەم بارودۇخەدا.

ھەر بۆيە ئەمرۆ لە ھەركات زياتر زەرۋرەتى چارەسەرى كېشە سەرەكيەكانى كۆمەل بە شيۋازى شۇرشگيرانە ۋ دەرچوونى شۇرشگيرانە لەم بارودۇخەى ئىستا ھاتۆتە پېشەۋەى پەۋەندە سىاسى ۋ كۆمەليەتيەكان. بەلآم ئەم رېگە دەرچۈنە شۇرسگيرانەيە لە خۇيەۋە ھەلئاقۇلى ۋ گرېخۋاردۋوە بە مەۋداى پەرەسەندنى كېشمەكېشى سىاسى چىنايەتى ۋ ئاكامى شەرى ئەلتەرنەتيفى بۆرژۋازى ۋ كرېكار؛ شۆشالييزم ۋ كەپىتاليزم لە كوردستاندا.

ھەرچەندە دەسەلآتى بورژوا ناسيوناليزمى كورد كەۋتۆتە ناكۆكيەكى بېچارەسەر لەگەل زۆربەى جەماۋەر ۋ لەگەل كۆمەلگەدا، بەلآم لە ھەمان كاتىشدا ئامادەيى سىاسى ۋ رېڭخراۋەيى ۋ فيكرى چىنى كرېكار ۋ تۆيژەكانى دەورى ئەم چينە لاۋازە. ديارە ئەمانە ھەمووى ئەتۋانىرئ بە شيۋەى چۇنايەتى (نوعى) ۋ خېرا بگۇرېت لە بارودۇخى قەيرانى شۇرشگيرانەدا. ھەنگاۋى يەكەم لە ھەموو ئەم پەۋەندەدا ئەۋەيە كە پەخنە لە «دەسەلاتى كوردى» لە پۋانگەى چىنايەتى كرېكارەۋە بەرجەستە بكرېتەۋە. پەخنەى چىنايەتى كرېكار پەخنەيە لە رژىم ۋ دەسەلآتى سەرمايە، دەسەلآتى بورژۋازى كورد، نەك بەتەنھا پەخنە گرتن لە گەندەلكاران ۋ ميليشياكان ۋ دەسەلآتى بنەمالئەكان. پەخنەى مۇپالى دەردى كرېكاران ۋ چەوساۋەكان ۋ بېيەشان دەرمان ناكات، ئەۋان بۆ خۇيان پەخنەى كۆمەلآيتى ۋ چىنايەتى بە كردهۋەن لە سىستىمى سەرمايەدارى، ۋ تەنھا لە رېگەى بە ھىز كردنى پەخنەى سوشاليستيان لەم سىستىمە ۋ نوينەرە سىاسيەكانى لەۋانە ناسيۇناليزم ۋ رژىمە سىاسيەكەى لە كوردستاندا ئەتۋانن رابەرى سىاسى شۆرپ ۋ گۇرانكارى شۇرشگېرانەى كۆمەلگە بن.

ناۋەرۋوكى چىنايەتى دەسەلآتى ناسيۇناليزمى كورد بۆرژۋازيە ۋ دەسەلآتى سىاسى سەرمايە ۋ سەرمايەداريە ۋئامرازى سەركۈتى دەستى ئەم چينەيە بە دژى چىنى كرېكار ۋزەحمەتكېشان، ئەمە ئەۋ فاكتيە كە بەبئ پەچاۋكردنى ۋ بەبئ پەخنەى سۆشاليستى لئى، چىنى كرېكار ۋ نەدارى كوردستان ناتۋانئ دەورى ميژۋوى خۆى بگېپرى لە بارودۇخى شۇرشگيرانەى ئەمرۇدا.

ئەۋە راستە كە دەسەلآتى بورژوا ناسيونالى كوردستان گەندەل ۋ بئياكن لە بەرامبەر داۋكارىيەكانى جەماۋەردا، بەلآم لە سەرمايەداريدا بە گشتى گەشەى ئابۋرى كۆمەلگە بەم شيۋەيە ئەۋۋاتە پېشەۋە ۋ تاكە جياۋازى ئەۋەيە لەگەل ۋلاتانى تردا، گەر بەرۋاوردەكەمان لەم بۋرەدا بىت، كە گەندەلى تا ئاستىكى خنكىنەر بەربلآۋە لە كوردستاندا ۋ زۆربەى ھەرە زۆرى دانىشتۋان ۋ لەۋانە بەشىك لە سەرمايە بچوك ۋ ناۋەنجيەكانىشى بەجارئ ھەرسان كردوۋە. دەسەلآتى ميليشيايى ۋ بنەمالەيى كە ھەناسەى لە كۆمەلگە بړبۋە لە واقعدا شتېك نيە جگە لە قۇرمى سىاسى دياريكراۋى سەرمايە ۋ سەرمايەدارى لە كوردستاندا ھەر بۆيە جياكردنەۋەى فۆرم ۋ ناۋەرۋك لە يەكتر ۋ پيۋانەبان بە دوو ئەندازەى جياۋاز ھەلئەيەكى كوشندەيە بۆ پرۆليتاريا.

بۆرژۋازى دەسەلآندار ۋ سەرمايەى كۆمەلآيەتى

ديارە، دەسەلآتى ئىستای كوردى بەزەقى دەسەلآتى سىاسى سەرمايەيە، كە ئەمەى دووھەم بۆ خۇشى ئەلقەيەكە لە ئەلقەكانى سەرمايەى جيھانى، ۋ ئەم دەسەلآتە بەگشتى سەرۋەرى سىاسى چىنكىى كۆمەلآيەتى غايىش ئەكات كە بورژۋازى كوردستانە. ۋەك ھەر كۆمەلگەيەكى كاپىتاليستى پەيوەندى سەرمايە ۋ ژېرخانى ئابۋورى سەرمايەدارى بناغە ۋ پاىەى ئەم رژىمە سىاسيە ناسيونالېستىەى كوردستانېشە ۋ ليړەۋە ھىز ۋەرئەگرى ۋ ئەمىش بەرۋلى

دەسەلآندارى ناسيوناليزم لە كوردستاندا

ئىستا خەللكى كوردستانى عىراق لە قۇناغئىكى ميژۋويى ديارى كراۋ ۋ كۇنكرىتدا دەژيْن كە ئەتۋانېن بليېن لە بارى سىاسيەۋە مۆركى ۲۹ سالى كارىگەريە كارەساتبارەكانى دەسەلآتى ھىز ۋ حزبەكانى ناسيوناليزمى كوردى پتۋەيە.

ديارە ھېزە سەرەكيەكانى ئەم بزوتنەۋە ناسيونالېستبە بورژۋازيە برىتېن لە ھەردوو حزبى چەكدارى ميليشيايى؛ پارتى ديموكراتى كوردستان (پارتى) ۋ يەكيەتى نىشتمانى كوردستان (يەكيەتى)، كە بە دريژايى ئەۋ ماۋەيە كۆمەلگەى كوردستانيان ۋەك ئېمارەتېكى داگېركراۋ خستۆتە ژيېر چەپۇك ۋ دەسەلآتى خۇيانەۋە. ۋە ئەمەش بەحوكمى مۇنۇپۇلى چەك ۋ سەركۈت ۋ كۇنترۇلى سەرۋەت ۋ سامانى ۋلات ۋ زالى خۇشخەيالى ناسيونالېستى ۋ «رژكارى نىشتمانى» لەناۋ جەماۋەردا، ۋ خۇگريدانەۋەى ئەم حزبانە بە ستپاتريژى ئەمريكا ۋ ئەم ۋلات ۋ ئەۋ ۋلاتى دەۋرۋبەر ۋساتۋسەۋدا لەگەلآيندا...ھتە.

لە سالى ۲۰۰۹ بە دۋاشەۋە «بزوتنەۋەى گۇړان» ۋەك رەۋتىكى سىاسى حزبى ناسيۇنالېستى ۋ بالئىكى جياۋوۋەۋە لە يەكيەتى بوۋە بە يەكېك لە يارىگەرەكانى گۇرەپانى سىاسى لە كوردستاندا. سەرۋكى پېشۋوى ئەم حزبە، نەۋشېروان مۋستەفا، كە ميژۋويەكى دوۋرودرېژى ھەبوۋ لە پىداگرى لە «مۇنۇپۇلى چەك بە دەست يەكيتيبەۋە لە كوردستان» ۋ بەرگرېكردن لئى، لەپر بە خۆى ۋ حزبەكيەۋە بوون بە ئۇپۇزسيۇنئىكى سىاسى قەۋمى-پەرلەمانى نا ميليشياى لە ۲۰۰۹ۋە.

ئىستاش ھەر لە ھەناۋى ئەم ھەلۋمەرچەدا كە قەيرانى حزبە سەرەكيەكانى ناسيوناليزم لە لۈتكەدايە ۋ «گۇړان» لە تين كەۋتوۋە ۋ كارەساتئىكى گەۋەرە بۆ خەللكى كوردستان ھاتۆتەپېتش، بەشىك لە ناسيونال-ليبرالە بورژۋاكانى پېگەبىشتۋوى ناۋ خودى ھەمان سىستەمى گەندەلى ۋ ئالانچيەتى بە ناۋى «نەۋەى نئۋى»ۋە قۇتبۋونەتەۋە بۆ گيانى كرىكاران ۋ ھەژاران ۋ بەش مەينەتانى كوردستان. ئەم حزبە سىاسيە پەرلەمانىە بە سەرۋكئىكى سەرمايەدارەۋە (شاسۋارعبدوۋلۋاحد) ۋ دەزگايەكى زەبەلاخى ميديايى، ھاتۆتە ناۋ گۇرەپانى سىاسى ۋ ئەيەۋيْت بە سىاسەتى نيوليبراليزمى ئابۋورى، گوايا گەشە بە سەرمايەدارى بدا لە كوردستاندا، ۋەك ئەۋەى تا ئىستا ۋا نەبويت، ۋە ړا ۋ بۇچۋونە تا سەر ئېسك دژە سوشىاليزمىەكانى نيوليبرلېزمەكەى بكانە بەرنامەى نارەزاىيەتيەكانى خەلک ۋ فريۋكارانە ۋەك چارەسەرى بېكارى ۋ ھەژارى ۋ نەھامەتيەكانيان نىشانيان بدا.

حزبە ئىسلاميەكانى كوردستانىش، كە بە دريژايى ئەم ۲۹ سالە بەشدارى كوشتن ۋ بړين بوون ۋ زۆربىيان بە ھىزى ميليشياى چەكدارەۋە سىاسەتيان كردوۋە ۋ چەند لە تواناياندا بوۋيېت دريغيان نەكردوۋە لە ئەنجامدانى كارى تېرۇرستى، ھەمىشە بارېكى گەۋرە ۋ گران ۋ ھەرەشەيەكى ترسناك بوون بە سەر ئەم كۆمەلگەيەۋە. ئەم حزبانەى ئىسلامى سىاسى ۋ پاش چەند شەپ ۋ يېك داداتىك لەگەل ھەمىشەيەكانى ناسيوناليزم لە پړۆسەيەكدا بوون بە ئۇپۇزسيۇنى پەرلەمانى ۋھاۋبەشى دەسەلآنداريەتى ميليشايى ئەم حزبە ناسيونالېستانە.

پۇلى ئۈبژيكتيفانەى حزبەكانى ئىسلامىي سىاسى لە ئىستادا ۋ لە پەيوەند بە رژىمى سىاسى بورژوا ناسيونالېستى كوردستان تەۋاۋكارى ئەم رژىمەيە. ئىسلاميزم ئەۋئەرکە ئەنجام ئەدا كە ناسيونالېستەكان بە حوكمى پېناسە ۋ ئاسۋى ناسيونالېستى نىمچە سىكۋلاريان باش ناتۋانن ئەنجامى بدەن، ئەۋيش بلاۋكردنەۋەى خۇشباۋەرى ئاينبە لەناۋ كرىكاران ۋ ھەژاران ۋ چەوساۋەكاندا. دەسەلآندارانى كوردستان ھەمىشە پيۋىستيان بەۋە بوۋە كە خۇشخەيالى ھەردوو ئايدىۋولۇژياى ئىسلامى ۋ ناسيونالېستى چابۋوكانە پەرەپېنبەدن لەناۋ چىنى نەدارى كوردستان تا دوۋريان بختەۋە لە گۇرىنى شۇرشگېرانەى كۆمەلگە ۋ ژيانيان. لە ساىەى بارودۇخى زالى ئاسۋى سىاسى ناسيونالېستى بەسەر كۆمەلگای كوردستاندا، حزبەكانى ئىسلامى سىاسى بە كردهۋە ھاۋبەشى رژىمن، ۋاتە ھاۋبەشى دەسەلآندارى ناسيونالېستى كوردىين.

ئاكامەكانى قۇناغى رېگوزەر

بۆ ديارىكردنى پەۋەندى بناغەيى تر كە لە پشتى ئەم رژىمە سىاسيە ناسيونالېستبە ۋ سەرلەنۋې بەرھەمئېئانەۋەيەتى لە ھەموو ئەۋ ماۋەيەى ړابردوۋدا، ئەبى بگەړيْنەۋە بۆ ناۋ كۆمەلگای كوردستان ۋ دابەش بوونى چىنايتى ۋ ميژۋوى ړانەۋەستاۋى كېشمەكېشى چينەكانى نئۋ ئەم كۆمەلگەيە. ھەر بەم پيەش ئەبئ پەيوەندى چينەكان ۋ ھاۋسەنگى ھىزى ئيۋانيان ھەلسەنگىتېن لە بارودۇخى سىاسى ديارىكرۋاى ئەمرۇدا.

ئەم بارۇدۇخەى ئىستای كوردستان لەبارى سىاسيەۋە برىتيە لە گەشە ۋكاملېۋنى ناكۆكيەكانى حاكميەتى بۆرژوا ناسيوناليزمى كورد ۋ بۆ خۆى «كۆيەكى كۇنكرىتى» ديارىكراۋە ۋ لۈتكەى ميژۋويەكى ۲۹ سالەى ئەم رژىم ۋ حوكمرانىەيە. ھەر بۆيە شۇېروبونەۋە ۋ پەيېردن بە پېكھاتەكانى ۋ ناكۆكيەكانى ۋ ياساكانى جولئە ئەمرۆى، كلېلى ناسېنى داھاتۋوشىەتى. بەلآم پېتش ئەمانە، كە دواتر دئىمە سەريان، گرنگە ليړەدا ئاماژە بە

خۇى ئەكەۋپتەۋە خزمەتى.

ھەر لەم راستىيادا ئەبىيىن كە تۆيۈزىكى ديارى كراۈ لە سەرمايەدارانى مىلياردېر ۋمليۇنئىرى ناۈ رژئەمكە ۋ دەروەى رژئەمكە ھەمىشە كارىان لە برەودايە ۋ ئەمانە خەرىكىى ۋەگەرخستى ۋ كەلەكەى سەرمايەن لە ھەموو كەرتە پىشەسازى ۋ خزمەتگوزارى ۋ بازرگانى ۋمالىيەكان ۋ پرۆژە جوراۋوجۆرە ئابوورىيەكاندا. ھەموو ئەم سەرمايە گوزارايانە لە ژير ساپەى ئەم رژئەدا بە توندى گرېدراۋنەتەۋە بە گەندەلى ۋ قوڭ كردنەۋە ۋ كەلەكەى سەرمايە بە قەبارەيەكى ھىجگار گەۋرە زياد ئەكات.

بۆ سەرمايەى «نەتەۋەيى» كورد واتە «سەرمايەى كۆمەلآيەتى» ئەۋە گرنگ نىيە دەسەلات بىنەمالەيىي بئيت يا بەرلەمانى بەۋ ئەندازەيى كە سەرمايە كارى بېرات. فۆرمى سىياسى رژئمى لە سەر كاربوى ئىستە ۋ مىلىشيايى بونى ئەم رژئە ۋ گەندەلى ۋ دوو ئىدارەيى ۋ نەبوۋنى بىنەماكانى دەۋلتى ئاسايى بورژوازى، لە گەل ئەۋەشدا نەگونجاۋە لەگەل پىداۋيستە ئابورى ۋ ياسايى ۋ ئىداريەكانى سەرمايەى نەتەۋەيى، بەلام لەبارى سياسىيەۋە نەك كئشە نىيە بۆى بەلگو زەرۋرەتئىكە بۆ سەركوتى چىنى كرىكار ۋ پەرژۈبلاۋەپئىكردنى ريزى خەباتى لە ئىستادا.

ھەروەھا ئەۋە راستيەكى بەرچاۋە كە ميژۋوى سىياسى ئەم رژئم ۋ دەسەلاتەى كوردستان جىياۋوۋە نىيە لە گەشەى ئەم سەرمايەداريەى كە ئىستە ھەيە ۋ بەم شيۋە كۆنكرىتەى. قسە كردن لەسەر خراپى ۋ باشى ئەم رژئەم سياسىيە مىلىشيايىيە لە پەيوەند بە بەرژەۋەندىەكانى سەرمايەى كۆمەلآيەتيەۋە لە كوردستاندا جياكردنەۋەى زۆرەملىيانەى سياسەت ۋ سەرمايە ۋ سەرمايەدارى ئەم كۆمەلگەبەيە لە ميژۋى كونكرىتى خۆيدا ۋ لە دۋا شيكردنەۋەدا رۆمانسىزمى ناسيۇنالىزمى وورده بورژۋا ۋ رۆشنبينرانيەتى. ئەۋەى لە كوردستاندا ئەگوزەرى ئە ړۋوى سياسەۋە ۋ بەم دەسەلاتە گەندەل ۋ مىلىشيايى ۋ بىنەمالەبەۋە ئەۋە ميژۋوى خودى ناسيۋنالىزمى كورد ۋ رۆل ۋ نەخشىەتى لە پەيوەند بە گەشەى سەرمايە ۋ سەرمايەداريەۋە ۋ بەشيكى ئۆرگانىك ۋ سوپەر سترەكچەرى سياسى سەرمايەيە.

لە سەرمايەدارىدا ئەۋە گرنگ نىيە كە سەرتا سەرمايە لە كۆيۋە ھاتوۋە ۋ چەند تالآينە ۋ بە چ مىكانىزمئىك كۆبۆتەۋە. ئەۋە گرنگە كە كارى كۆمەلآيەتى مۆنۈپلكرائە ۋ لە فۆرمى سەرمايەدا ۋ لە جولەكەيدا گەۋەرتەر ۋ گەۋرەتر ئەبئت. ھەر ۋەك ھەموو كۆمەلگەبەكى ترى ھاۋچەرخ گەشەى ئابوورى سەرمايەدارى لە كوردستانىشدا بەۋە ئەپتورى ئە چەند سەرمايە كەلەكە بوۋە. ئەى ئەۋە نەبوو جلال تالەبانى كاتى خۆى پەرەسەندنى ئابوورى كوردستانى بە ژمارەى مليۇنئېرەكانى كوردستان ئەيپۋا. ئەۋە قسەى سەرزارەكى نەبوو بەلگو ئەۋە لوژيكى سەرمايە ۋ نوئېنەرەكانيەتى ۋ گەشەى ئابوورى بە قەبارەى كەلەكەى سەرمايە ۋ رېژەى قازانچ ئەپتورى نەك چەند جەماۋەر لە خۆشگوزارنىدا ئەژى يا ناژى.

مەسەلەى نەتەۋايەتى كوردىش لە ھەر كات زياتر بە گوئېرەى بەرژەۋەندىەكانى سەرمايەى گەۋرە ئەۋراتە پئشەۋە ۋ دروستكردنى دەۋلەتى نەتەۋەيى كورد لە كوردستانى عىراقدا بوەتە مەسەلەى پىداۋيستېيەكانى ئەم بەشە لە سەرمايەى نەتەۋەيى كورد ۋ بەندوبەستەكانى بە بورژۋازى جىھانى ۋ ناۋچەيىيەۋە.

سەيرى ريزى ھەموو ئەۋ مىلياردېر ۋمليۇنئېرانەى كە لەناۋ يەكيتىدا دروست بوون ۋ ئىستە لە ناۋ پارتىيدان يا بەرپۆنەن كە لەگەل پارتىيدا بسازئېن، ئەمە لوژيكى زەمىنى ۋ جىھانى ۋ بەرژۋەندى سەرمايەى لە پشتەۋە ۋەستاۋە. ناسيۋنالىزم ۋ پارتيزانى ناسيۋنالىستى سنوورەكانى خۆى لەسەر زەمىنەى بەرژەۋەندەكانى سەرمايە ئەبەزىنئ. ناسيۋنالىزمى كوردى ۋ «نىشتمان پەرەۋەرى» ناسيۋنالىزم لە كۆتايى ئەم ۲۹ سالەدا بە جارى پەردەى لەسەر خۆى ھەلمايۋە ۋ پئكۈرۋان بەرژەۋەندىەكانى سەرمايەى گەۋرە ۋ ھەر بەۋ پئەش سەرمايەى كۆمەلآيەتى نوپنەرياهەتى ئەكات.

لەگەل ئەم واقعىيەتەشدا كەچى ھەۋل ۋ تەقەلا فرىوكارەكانى بورژۋازى ناۋەنجى ۋ پرتەبوئلەى توپژە ۋردە بورژۋازيەكان ۋرۆشنىبرانيان نابرئتەۋە ۋ ئەيانەۋىت جارىكى تر خەلكى كرىكار ۋ زەحمەكىش بە سۆزى نىشتمانى ۋ مۆرالى نا مەعقولى تالآن چئتى ۋ گەندلى مەشغول بكەن، ۋ جارىكى تر بە ناسيۋنالىزمى خەللكگەرا سەرمان لئ تئك بدەن. ھەر بەم پئشەش دورمانبخنەۋە لە كئشەى ئەسلى كە سەروەرى چىنى بوارژۋازى كورد ۋ رژئەمكەيەتى بەسەر كۆمەلگەۋە كە سەرچاۋەى مەينەتيەكانە ۋ گەندەلى ۋ مىلىشيا ۋ دەسەلاتى بىنەمالەش بەشى دانەپچراۋيەتى، ھەروەھا بئ نان ۋ ئاۋى جەماۋەرى كوردستانىش ھەر ليرەۋەيە.

پزگاربوون لە بارودۆخى ئەمرۆى كوردستان ۋ خەبات بۆ ھئنانەدى ئەم ئالۇگۆزىيە ئەۋە دەخۋازى كە راستيە چىنايەتەكانى كۆمەلگا ۋ كىشمەكئشەكانى چۆن ئاۋا بخريئەړوو ۋ خەلكى چەوساۋە ۋ نەدارى كۆمەلگە بەرچاۋايان ړوون بئت كە لە كوئى ئەم كىشمەكئشدان ۋ لە خەباتى سياسياندا گۈرزەكانيان بۆ كۆى بوەشئېن. جەنگى چىنايەتى كوردستان بە ناچارى مۆركى خۆى داۋە ۋ ئەيدات لەم بارودۆخە سياسىيە كە ئىستا پئدا تئئەپەرئ.

رپەرین لە كوردستاندا، ئاسۆ ۋ چەلئىنجەكان

ئەمړۆ ناپەزايەتى ۋ بئىزارى لەۋپەريديايە لە كوردستاندا ۋ ئەگەرى تەقینەۋەى جەماەرى ۋ سەرھەلدانى رپەرینتئكى گشتگير ھەيە لە چەشنى ئەۋەى كە لە شارەكانى ناۋەرإست ۋ خواروى عئراقدايە، بەلام ئەم ئەگەرە چەند ئەبى بە واقع پەيوەستە بە زۆر فاكئۆرەۋە ۋ ناتوانرى پئش ۋەخت جەختى لە سەر بكريت.

ئەۋەى كە گرنگە لئېرەدا ئامازى پئيدەم ئەۋەيە كە ھەمان ئەۋ چەلئىنج

ۋ مەسەلە بناغەيانەى كە ړووبەړوۋى رپەرىنى كرىكاران ۋ زەحمەكىشان ۋ لاۋانى كچ ۋ كور ۋ قوتابايانى خوار ۋ ناۋەرإستى عىراق بوەتەۋە، ړووبەړوۋى ھەمان ئەم چين ۋ توپژانەى كوردستانىش بوەتەۋە. بئكارى ۋ ھەژارى ۋ داھاتوۋى نادياريان تەنگى بە ھەردوو لايان ھەلچنىۋە، ۋ ھەردولا لە بەرامبەر جۆرئىك لە رژئمن كە ھىچ رېفۆرم ۋ چاكسازيەكيان لە باردا نيە. ھەردوو جەماۋەرى عئراق ۋ كوردستان، بە تايبەت لە سالئ ۲۰۱۱ ۋە، چەندىن خۆپئشاندانى گەۋرەيان كردوۋە ۋ دەيان ۋ دەيان لە خۆپئشاندەران كۆژراۋن لە كوردستاندا، ۋ لە ناۋەرإست ۋ خواروى عىراقئشدا ھەر تەنھا لە رپەرېنى ئۆكۆئېەرى ۲۰۱۹ ۋە، كە ھەتا ئىستاش بەردەۋامە، سەدان لە كچان ۋ كورانى رپەرپوۋ خەلئتانى خۆين كراۋن ۋ بە دەيان ھەزارىشيان لئ برىندار بوۋە ۋ سەدانىشيان لئ گىراۋە ۋ فريزاۋە لە لايەن مىلىشياكان ۋ دامودەزگا ئەمنىەكانيانەۋە. ھەر بۆيە گۆرانكارى شۆرشگيرانەى ھەردوو رژئمى بەغدا ۋ كوردستان بۆتە مەسەلەى سياسى سەرەكى رۆژى ھەردوو كۆمەلگاكە.

ئەلبەتە ھاوسەنگى ھئزى چىنايەتى ناۋ كۆمەلگەى كوردستان ۋ ھەر بەۋپئشەش ھاوسەنگى ھئز لە ئپۋان رەۋت ۋ ھئزەكانى دەسەلاتى ناسيۋنالىزمى كورد لە بەرامبەر جەماۋەرى كرىكار ۋ زەحمەكئش ۋ نەدارى كوردستاندا جياۋازە لەۋەى كە لە ناۋەرإست ۋ خواروى عئراقدا ھەيە ۋ ھەروەھا رەۋەندە سياسىيە كۆنكرىتەكانى ئەم كۆمەلگەبەش كارەكنەرى ديارىكراۋى خۆى ھەيە، بەلام ئەمانە لەۋ راستيە ناگۆرئت كە ئەم دوو رژئەم كەۋتۋنەتە ناكۆكيەكى بئ چارەسەرەۋە لە بەرامبەر زۆرەى زۆرى جەماۋەردا. تەۋرمى پئداۋيستى گۆرانكارى ريشەيى ۋ ۋەلانى ھەردوو رژئم لە كوردستان ۋ لە عىراقدا لەۋە بەھئز ترە كە بە خۆشخەيالئ ناسيۋنالىستى ۋ ئايدىۋلۆژيائ ئىسلامى ۋ نەتەۋەيى بەرى پئېگيرئت. ھەر ئەمەشە كە ۋادەكات رەۋەندى بەرجەستەبونەۋەى ھاۋخەباتى ئتۋنەتەۋەيى كرىكاران ۋ زەحمەتكئشان ۋ ھاۋئاھەنگى خەباتى لاۋانى شۆرشگئيرى ھەردوو كۆمەلگەى عئراق ۋ كوردستان ئەگەرئكى بە ھئز بئت ۋ ړوو لە پئش بئت.

ئۆپۆزسيۋنى بورژۋازى ۋ ئىنتلجنسيائى بۆرژۋا ناسيۋنالىستى كورد

كۆنترۆلى بئ سنورى ھەردوو حزبى بىنەمالە ۋ ھئزى مىلىشيان بە سەر شاخۋئېبەرى ئابورى كوردستان ۋ فەشەليان لە «دەۋلەتدارى» ۋ دايىن كردنى پىداۋيستېيەكانى «دەۋلەتى بورژۋازى كوردى» ۋ درئژەدانپان بە دوو ئىدارەيى، بۆتە ھۆى ئەۋەى كە رېزئكى فراۋان لە بورژۋازى ناۋەنجى ۋ وورده بورژۋازى ۋ ئنتلجنسيائى ناسيۋنال-ليبرال ۋ بورژۋا رېفۆرمىستى سياسى، نارازى بئت ۋ بكەۋپتە كئشمەكئشەۋە لەگەل دەسەلاتى بورژۋا ناسيۋنالىستى كوردپىدا. ۋە ھەر لەم راستايەشدا حزبى ئۆپۆزسيۋنى بورژۋا ناسيۋنالئ ناوخۆى رژئيمەكە پەيدا بئئت لە كوردستاندا.

چىنى كرىكار ۋ نەدارى كوردستان ۋ ريزى بەرىنى بئكاران ۋ كارمەندان ۋ خاۋەن كارى كاتى ۋ كەم دەرامەت ۋ ھەژاركرائۋان كە لە ژئر بارى قورسى ئەم رژئەمەدا ھەر رۆژە بەدەست بئكارى ۋ بئگوزەرانىيەۋە ئەنالئېن ۋ دەزگاكانى سەركۋتى سيخورى ۋ مىلىشيايى «دەسەلاتى ناسيۋنالىستى كوردى» ناپەزايەتى ۋ خۆپئشاندانەكانيان سەركۋت ئەكات، بە دۋاى رئگە-دەرچوۋنىكى رادىكالئەۋەن لە كارەسات ۋ كۆت ۋ بەندەكانى ئەم رژئەم. ئەم جەماۋەرە بەرىنە بە ئەزمۈن ۋ ھۆشيارى سياسى خۆيان بۆيان دەرکەۋتەۋە كە ئەم رژئەم چاكسازى ھەلئناگرئ ۋ ئەبئ لا بېرئت ۋ نەمىنئ.

دەسەلات ۋ حزب ۋ ھئزەكانى ۋ ھەرەۋھا ئۆپۆزسيۋنى بورژۋازى دەرونى دەسەلات ھەمىشە لە ھەلئدا بوون كە ريزەكانى خەبات ۋ تئكۆشانى پرۇلتارىيائى كوردستان بە ھەزار ۋ يەك شيۋە دەرگىرى پەرژۋ بىلاۋى بكەن. يەكئىك لە چەلئىنجەكانى خەباتى ئەم چىنە نەدارەى كوردستان جياكردنەۋەى ريزى سەربەخۆى خۆيەتى لە ئاسۆ ۋ سياسەت ۋ ستراتئزى ئەم ئۆپۆزسيۋنە بۆرژا ناسيۋنالىستە.

ئۆپۆزسيۋنى ناسيۋنالسيتى كوردى مەيدانى سياسى كۆمەلگەى كوردستانيان بۆ چەندىن سالە جەنجال كرددوۋە بە ھاتھاۋارى خۆيانەۋە ۋ بونەتە يەكئىك لە رئگرە سەرەكيەكانى بەرەۋپئشچوۋنى ريزى خەباتى سەربەخۆ ۋ يەكگرتۋى كرىكاران ۋ كارمەندان ۋ زەحمەتكئشان بۆ ئەنجامدانى گۆرانكارى شۆرشگيرانە ۋ ريشەيى لە رئگەى ړوخاندنى ئەم رژئەمە. ئەۋە بوو خۆپئشاندانەكانى ۲۰۱۱يان بە لارئدا برد ۋ كرديانە دەنگ كۆكردنەۋەى كورسى پەرلەمان ۋ ۋادەدانى چاكسازى درۆينە ۋ بئتينكردنى ۋەزى شۆرشگئيرانەى جەماۋەرى رپەرپوۋ.

ئەۋ جۆرە چاكسازيە بۆرژۋازيانە ئامانچ لئيان بەجئھئنانى بەرژەۋەندى ئەم بەشە ناۋەنجى ۋ بچۈۋكانەى سەرمايەيە لە كوردستاندا تا كاروباريان بېرات ۋ رژئم چاكسازى بكات ۋ بتوانى نوئېنەرياهەتى يەكسانى ھەموو خاۋەن پوئل ۋ پارەكان ۋ ئامپازەكانى بەرھەمھينان بئت. لەم ئتۋەدا گۋايە كرىكاران ۋ كارمەندان ۋ بئكاران ۋ نەداران لە ساپەى كەسبوكارى ئەماندا ۋ بە نەمانى دزى ۋ تالانى حوكمى بىنەمالە ئەحەۋپئنەۋە. ئەمە لە خۆلگرددنە چاۋ زياتر ھىچى تر نىيە، ۋ نەداران ۋ خەلكى زەحمەتكئش لە ژئر ساپەى بورژۋازى بچۈۋك ۋ ناۋەندىيدا زياتر ئەچەۋسئتەۋە ۋ ئەۋە ئەزمۈنى تەۋاۋى جېھانە. ئەم بەشە لە سەرمايە ۋ نوئېنەرە سياسىيەكانيان ھىچ شئئكى ھاۋبەش كۆيان ناكاتەۋە لەگەل كرىكاران ۋ زەحمەتكئشاندا ۋ بە پئچەۋانەۋە ئەمان ئەبنە سوۋتەمەنى ھئنانەدى ئامانچ ۋ سياسەت ۋ ستراتئژەكانى ئەم بەشە لە چىنى بۆرژۋازى.

پىداگرى لەسەر سترائئز ۋ سياسەتى گۆرانكارى ريشەيى ۋرامالئىنى رژئمى

بۆرژۋا ناسيۋنالىست لە كوردستاندا پئش ھەموو شئئىك پئويستى بە سنووربەندى چىنايەتيە لە بەرامبەر ئاسۆى رېفۆرمخۋازى بورژا ئۆپۆزسيۋنى ناسيۋنالىستى كوردستان، ئەمە جگە لە رېسۋاكردىن ناۋەرۆكى چىنايەتى بۆرژۋازيانەى ئىسلاميەكان ۋ رۆل ۋ نەخشى دۆژمنكارانەيان لە بەرامبەر خەلكى كرىكار ۋ نەدار ۋ زەحمەتكئشى كوردستاندا.

ھەر بۆيە لە پەيوەند بە رئگە-دەرچوۋنى سياسى لەم بىنەستەى كە كۆمەلگائى كوردستانى تئىكەۋتۋە بە ھۆى دەسەلاتى ناسيۋنالىزم، لە خەتى گشتيدا دوو سياست ۋ دوو ستراتئزى سەر بە دوو چىنى كۆمەلآيەتى لە ئارادىيە. يەكەم سترئىزائى سۆشپالىستى چىنى كرىكار، ۋ دوۋەھەم، ستراتئزى بورژۋا ناسيۋنالى دەۋلەتگەرئى بورژۋازى.

ستراتئزى ۋدروشمى رپەرېنى جەماۋەرى ۋگشتگر لە كوردستان
خۆپئشاندان ۋ ناپەزايەتيەكان لە كوردستاندا ھەردەم بەردەۋام بوۋە بەلام تا ئىستا نەبۋەتە رپەرېن ۋ خۆپئشاندانئىكى جەماۋەرى لە سەرجەم كوردستاندا ۋ نەبۋەتە ھەرەشەيەكى جىدى بۆسەر دەسەلات. رپەرېنى خەلك ناتوانرئ پئشۋەخت پئشېبىنى بكرئت ۋ فاكئۆر زۆرن بۆ سەرھەلدان ۋ ھەلئەدانى بەلام ئەۋەى كە گرنگە لەړۋى ەمەلەيەۋە ئەۋەيە كە ھەر ۋەك چۆن لە ناۋەرإست ۋ خواروۋى عئراقدا دروشمى ۋەلانى ئ رژئم بۆتە ئەجىداى رپەرېن، بە راي من، بە ھەمان شيۋە ئەتوانرئ ۋەلانى ئ شۆرشگيرانەى دەسەلات بئيتە دروشمى رپەرېنى گشتگير لە كوردستاندا.

ئاشكرايە كە پړۆسەى خەباتى سياسى چىنايەتى ۋ پەرەسەندنى ناكۆكيەكان ۋ ھۆكارەكانى ئەۋ پړۆسەبە بە گۆيرەى بەرنامە ۋ ئەجىدائەكى پئشۋەخت دارئژراۋ ناچيتە پئش ۋ كەسئش ناتۋانى پئشېبىنى بكات، بەلكۋ بە گۆئرەى پړۆسەيەكى ماددى ۋ ميژۋويى ناۋ جەرگەى كۆمەلگە لە جولەدايە ۋ لە بەرەۋپئشچوۋنى ناكۆكيەكانى پەيدا ئەبن ۋ بەرەۋپئش ئەچن. ماركس ئەلى «كۆمەلگەى مړقۇفايەتى بە ناچارى تەنھا ئەۋ كئشانە ئەخاتە ئەستۆى خۆى كە بتوانى چارەسەريان بكات چونكەخودى كئشەكە تەنھا كاتئىك دئتە ئاراۋە كە ھەلۋمەرچە مادپەكانى چارەسەرى پئشتر ھەبن يا لە پړۆسەى دروستبوۋندابن»(پئشەكى بۆ رەخنەى ئابوورى سياسى)، ئەگەر ړوخاندنى دەسەلات لە كوردستاندا بۆتە ناچارىەك ديارە رئگە چارەكەشى لە ئارادىيە، بەلام پەيوەستە بە پلەى چوۋنەپئشى ھئزى رئكخراۋى چىنى كرىكارى كوردستان ۋ زەحمەتكئشان ۋ گەنجانى كچ ۋ كورپى ئەم چىنە چونكە ئەمانن كە بەرژەۋەنديان ھەيە لە فەراھەمھئنانى ئالگۆرى ريشەيى ۋ ئەمانن كە ئەتۋان ئەلتەرناتئقى ئەم بارودۆخە بن. ئەۋ كئشمەكئشە سياسى ۋ چىنايەتيەى كە لەبارى ميژۋوييەۋە لە ۱۹۹۱ۋە ھاتبۋە سەر شانۆى سياسى كۆمەلگائى كوردستان ۋ قۇناغئىكى رئگوزەرى پئكھينا بوو ئىستا بەچەندىن قات زياتر خۆى دوبارە ئەكاتەۋە.

رېزى مليۋنى كرىكاران ۋ زەحمەتكئشان ۋ نەدارنى كوردستان ھئزئكى كۆمەلآيەتى ۋ چىنايەتى زۆر بەھئزترە لە نەۋەى ئازارى ۱۹۹۱ ۋ ئەمړۆ تەكنەلۆجىائى ھائى تئىك ۋ كۆمۆنىكەپشن ۋ كۆمپيوتر ۋ پيشەسازى گەۋرە ھەيە كە ئەۋ كات يا ھەر نەبوو يا لە ئاستئكى نزمدا بوو، ئەمړۆ ھەموو ئەمانە بەرھەمدارى كارپان بە شئۋەيكى زۆر بەرز بردۆتە پئشەۋە ۋ نەك ھەر زەمىنەى ماددى گۆرانكارى سۆشپالىستانەى كۆمەلگەيان پتەۋ تر كردوۋە بەلكۋ ھئزى چىانيەتى ئەم گۆرانكارىەشيان بە شيۋەيەكى يەكجار زۆر بەھئز تر كردوۋە. گۆرانكارى سياسى شۆرشگيرانە ۋ ھەلئپچانى ئەم رژئەمى لە ئارادايە لە رئگەى شۆرشى كرىكاران ۋ چەوساۋەكانەۋە لەھەر كات زياتر لەسەر بىنەمايەكى كۆمەلآيەتى بەھئز ئەتۋانى شكبگريئ ۋ بړواتە پئشەۋە. ئەم فاكئۆرە ئۆبژئىكتئفانە زۆر زياتر لە ۱۹۹۱ لە بەرژۋەندى چىنى كرىكار ۋ بزۋتەۋەى سۆشپالىستى گۆراۋە ۋ ئەۋەى كە ماۋە بەرەۋپئشېردنى ئامادەيى سياسى ۋ رئكخراۋەيى ۋ فيكرى ئەم چىنە ۋ بزۋتەۋەكەيەتى كە ئەمەش لە ھەلۋمەرچى شۆرشىگيرانەدا خۆى بە شيۋەيەكى شۆرشگيرانە ۋ خئرا ئەگۆرئېن. ستراتئزى ۋەلانى ئ رژئم لە كوردستاندا ھەرۋەك ناۋەرإست ۋ خواروى عىراق ھاتۆتە دەستورى كارۋە ۋ خەسلەتى كۆنكرىتى رەۋەندە سياسىيەكانى ھەر يەكەيان لەم مەسەلەيە ناگۆرئت ۋ ئەۋەشى كە كوردستان ھەرئمە ۋ دەۋلەتئىكى سەربەخۆ نىيە لە زەرۋرەت ۋ ئېماكانيەتى ئەم سترائئژە كەم ناكاتەۋە. يەكانگىربونى ړوبارى ئەم دوو بزۋتەۋە جەماۋەريە ۋ بەرەۋەپئشچوۋنى مارشى سەرکەۋتن بەسەر ئەۋ ھەموو رئگرى ۋ بەلارئېردنەدا كە بۆرژۋازى دەيانخاتە بەردەميان زەرۋرەتئكى رەۋەندە سياسىيەكانى ئۋمەرۆى ئەم دوو كۆمەلگەيەيە.

لە ھەموو ئەۋ پړۆسەيەى كە لە ئاكامى ئەم ۋەزەى ئئستادا سەرھەلئەدا لە كوردستاندا، رئىكخست ۋ بەھئزكردنى ريزى خەباتى چىنايەتى پرۇلتارىيائى كوردستان ۋ سەربەخۆيى خۆى لە ھەموو ھئزەكانى بورژاۋازى ۋ بە بەردەۋامى فەرزكردنى داۋاكارى ۋ ئامانجە چىنايەتيەكانى خۆى سەنگى مەحەكە تا بتۋانئ قەيرانى ئەمړۆى كوردستان لە بەرژۋەندى خەباتى سياسى چىنايەتى خۆى بشكىئئتەۋە.

ھەر پلەيەك لە بەرەۋپئشچۋنى خەباتى سياسى چىانيەتى كرىكارى ۋ سۆشپالىستى لە كوردستاندا پلەيەكە لە بەرەۋپئشچۋنى ئەم بزۋتەۋەيە بۆ ۋەرگرتنى دەسەلات لە كوردستاندا. ھەر لئزەشەۋەيە كە پرۇلتارىيائى كوردستان بە ئاسۆ ۋ پەرچەمى سۆشپالىستىيەۋە رئگە چارەى ھەموو ئەۋ كئشە ھەمەگىرە سياسيانە بە ئاكام ئەگەيەئئ كە كۆمەلگائى داگرتوۋە، ئەۋبش بە گۆئرەى بەرژەۋەندىەكانى خەباتى سۆشپالىستى خۆى، لەۋانەش چارەسەرى مەسەلەى نەتەۋەيى كورد.

۱۶ ئەيارى ۲۰۲۰